

Det hendte i 1992

En årskavalkade trykket i Årbok for Den norske kirke

JANUAR 1992

1.

Biskop Per Lønning går i sin nyttårstale til felt mot politisk bibelmisbruk i forbindelse med EF-striden. Lønning mener kirken må ta et oppgjør med de som tolker EF som en forløper for Anti-Krist. Debatten som følger blir preget av uttalelser fra kristelig hold om at EF er Dyret i Åpenbaringen.

12.

Biskop Andreas Aarflot overtar en høymesse i Frogner kirke i Oslo, der menighetens residerende kapellan hadde invitert Ludvig Nessa til å holde søndagens gudstjeneste. Nessa som likevel møtte fram til gudstjenesten i prestekjole, er fradømt retten til å virke som prest i Den norske kirke.

15.

Likestillingsombud Ingse Stabell tar i forbindelse med et Kirkeråds-seminar på Gran på Hadeland, til orde for at likestillingsloven bør gjelde også for ansettelse i Den norske kirke. Hun får støtte av direktør Knut Andresen i Kirkerådet.

16.

For første gang holdes et kontaktmøte mellom arbeidsutvalget for Bispemøtet og representanter for Foreningen for Bibel og Bekjennelse, Kirkelig Fornyelse og Kontaktnettet for kirkelig samhold. Ønsket om en drøfting av "kjøreregler" ved eventuell utnevning av en kvinnelig biskop i Den norske kirke er bakgrunnen for møtet, som etterpå karakteriseres som forsonende.

22.

Den oppsagte soknepresten i Kvæfjord, Ragnar Andersen, varsler at han går til sak mot staten. Kirke departementet gikk til oppsigelse av Andersen i juli 1991 på grunn av umulige samarbeidsforhold.

24.

I et forslag til nytt prinsipp-program for Høyre, tas det til orde for et skille mellom stat og kirke.

FEBRUAR 1992

1.

Virksomheten i Kirkerådet og Mellomkirkelig råd er fra 1.februar samordnet i ett felles sekretariat med ca. 30 tilsatte.

3.

Det første eksemplaret av Plan for dåpsopplæring er ferdig og overrekkes kirkestatsråd Gudmund Hernes. Planen som skal innføres i løpet av en fem-årsperiode, ble vedtatt av Kirkemøtet i november 1991.

16.

Stavanger Indremisjon lar for første gang lekfolk forrette nattverd på sine møter. Stavanger biskop, Bjørn Bue, har godkjent prøveordningen, som vekker debatt.

21.

Biskop Andreas Aarflot sier i en pressemelding at det ikke er grunn til å hevde av sokneprest Harald Bekken i Vålerengen menighet har satt seg ut over sin ordinasjonsforpliktelse ved sin preken 25. november 1990 om dom og fortapelse. Prekenen ble omstridt og Aarflot har siden ført samtaler med Bekken.

23.

Den norske Sjømannsmisjon/Norsk kirke i utlandet innvier ny kirke på Manhattan i New York. Biskop Per Lønning forretter vigslingsgudstjenesten.

MARS 1992

19.

Et Kirkerådsutvalg som forbereder en Kirkemøte-behandling om alkoholen som samfunnsproblem, høster debatt for ikke å ha inntatt et totalavholdsstandpunkt.

30.

En gruppe kirkeledere stiller seg i spissen for å samle inn en jubileumsgave i forbindelse med 100-års jubileet for Det Mosaiske trossamfunn i Norge 5.juni.

APRIL 1992

1.

Prestene scorer høyest av alle i en meningsmåling om yrkesgruppers troverdighet - foran sykepleiere og leger.

4.

Maria Jepsen i Hamburg velges til verdens første kvinnelige lutherske biskop.

9.

Bispemøtet legger fram en handlingsplan for kirkens arbeid med abortspørsmålet. Biskopene kommer samtidig med en utredning om Ordinasjon og tjenestefullmakter som blant annet beskriver forholdet mellom ansettelse og ordinasjonsfullmakter. Bispemøtet sender også brev til landets menigheter i anledning 50-års jubileet for dokumentet Kirkens Grunn, som ble lest opp i norske kirker 1.påskedag 1942.

19.

1. påskedag. 50-års jubileet for dokumentet Kirkens Grunn markeres. En hilsen fra biskopene leses opp under gudstjenesten. I budskapet fra biskopene poengteres at krigsdokumentet også har aktualitet for forholdet kirke-samfunn i vår tid.

22.

Biskopene Steinholt og Grønningsæter slår fast at svak økonomi i mange kystkommuner går hardt ut over kirkene. Biskopene mener staten må overta mer av ansvaret for vedlikehold.

22.

Forstander Johan Arnt Wenaas ved Lovisenberg Sykehus tilsettes som generalsekretær i Kirkens Sosialtjeneste.

25.

Rektor Inge Eidsvåg ved Nansenskolen mottar Brobyggerprisen, som årlig deles ut av Norske Kirkeakademiers Fellelsråd.

26.

For første gang holdes det et kontaktmøte mellom representanter for Den norske kirke og muslimske organisasjoner og trossamfunn, som har ca. 40.000 medlemmer i Norge. Møtet holdes i Paulus menighetshus i Oslo i regi av Mellomkirkelig Råd.

26.

Domprost Lyder Johs. Verne, sokneprest Øystein Larsen, rektor Tormod Wasbø, fakultetslektor Tore Kopperud og sokneprest Kåre Sten Larsen nomineres av Sør-Hålogaland bispedømmeråd til biskop etter Fredrik Grønningsæter.

MAI 1992

17.

ANC-lederen Nelson Mandela deltar på 17. mai-gudstjeneste i Oslo Domkirke. Han takker regjeringen og folket for støtte i kampen mot apartheid.

20.

Nordsjø-tjenesten i Den norske Sjømannsmisjon/Norsk Kirke i Utlandet markerer 10 års-jubileum. 20.mai 1982 startet Knut Mølbach som Norges første oljeprest.

28.

Kommunestreiken 27. mai - 16. juni omfatter også kirkelig kommuneansatte. I de streikerammede byene må gudstjenester på Kristi Himmelfarts dag 28. mai gjennomføres uten organist og kirketjener.

JUNI 1992

1.

Generalsekretær Gunnar Stålsett i Det Lutherske Verdensforbund meddeler at han ikke er kandidat til stillingen som generalsekretær i Kirkenes Verdensråd.

1.

Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke kritiserer i en uttalelse norske tollmyndigheter for rasistisk og kvinnediskriminerende opptreden. Rådet refererer til flere tilfeller der utenlandske gjester har fått kritikkverdigg behandling på Fornebu.

5.

Fantoft stavkirke ved Bergen brenner ned. Den privateide kirken var uten brannvarslingsanlegg. Brannen starter en avisdebatt der kravet om bedre sikring av de 28 gjenværende stavkirker kommer både fra kirkelige, kommunale og statlige myndigheter.

6.

I Boris Gleb, på russisk side av Pasvikelven, blir den over hundre år gamle kirken innviet etter å ha vært benyttet som lager for KGB i 48 år. 400 mennesker fra Russland, Norge og Finland deltar i høytideligheten.

7.

Sokneprest Arnfinn Haram i Loddefjord meddeler at han trekker tilbake sin statlige embetsed. Han begrunner sin reaksjon med den konflikt abortloven har skapt i forholdet mellom statlig og kirkelig kirkestyre. Han tar ikke lenger mot lønn fra staten, men lar lønnsmidler tilfalle menigheten som igjen lønner Haram. Soknepresten poengterer at han vil fortsette å utføre alle tjenester han er satt til som prest i Den norske kirke.

11.

Domprost Lyder Johs. Verne får flest stemmer ved avstemningen til ny biskop i Sør-Hålogaland. På de neste plassene kommer fakultetslektor Tore Kopperud, sokneprest Kåre Sten Larsen, sokneprest Øystein Larsen og rektor Tormod Wasbø.

11.

Første nummer av Kirkens Nødhjelps nye magasin Medmenneske kommer ut i et opplag på 200.000 eksemplarer.

16.

Dag Nygård (38) ansettes som Norges Frikirkeråds første generalsekretær. Nygård har 17 års erfaring fra stillinger i ulike pinsemenigheter. Stillingen som generalsekretær i Frikirkerådet er en åremålsstilling for seks år.

17.

Generalsekretær Irene Wenaas Holte sier opp sin stilling i Norges KFUK-KFUM. Få dager senere skriver avisen Vårt Land at Wenaas Holte får en gylden fallskjerm på kr. 200.000 når hun fratrer KFUK-KFUM.

21.

Jan A. (Jappe) Erichsen takker for seg etter 14 år som generalsekretær i Kirkens Nødhjelp. Erichsen blir domprost i Kristiansand.

25.

Ludvig Nessa kastes ut av presteboligen i Borge av lensmann Hans B. Østbye.

28.

Generalsekretær Egil Grandhagen i Norsk Luthersk Misjonssamband skriver i bladet Utsyn at NLM-ledere ikke bør delta i lokale dåpsopplæringsutvalg i menighetene. Han advarer i den forbindelse mot bindende samarbeid med den kirkelige rådsstruktur.

JULI 1992

1.
Nytt regelverk for bruk av kirker iverksettes. Reglene som ble vedtatt av Kirkemøtet i 1991, er også nå for første gang samlet i en trykksak.

3.
På landsmøtet i Norges KFUK/KFUM i Volda blir det stor oppmerksomhet om beskyldinger mot en kandidat til landsstyret om seksuelle overgrep. Den mistenkte politianmeldes og forlater møtet. Magne Lerø velges til ny formann for organisasjonen.

10.
Eivind Osnes (54) velges til formann i Det norske lutherske Indremisjonsselskap på generalforsamlingen i Kristiansand.

22.
Kirkedepartementet meddeler at ingen av biskopene har gitt domprost Lyder Johs. Verne sin førstestemme under avstemningen foran utnevning av ny biskop i Sør-Hålogaland. Verne fikk langt de fleste førstestemmene og flest stemmer totalt ved den tidligere avstemning blant prester, proster, professorer og menighetsråd. Biskopene rangerer sokneprest Øystein Ingar Larsen på førsteplass med seks førstestemmer.

AUGUST 1992

1.
Rektor Karl Johan Hallaråker ved Bibelskolen på Bildøy (Det Vestlandske Indremisjonsforbund) tiltrer som generalsekretær i Den norske Muhammedanermisjon.

1.
Erik Aasheim og Svein G. Fuglestad markerer starten på sitt homofile samliv med forbønnsgudstjeneste i Paulus kirke i Oslo. Menighetsråd og sokneprest i Paulus tar ikke hensyn til biskop Andreas Aarflots råd om ikke å arrangere gudstjenesten. Sokneprest Grete Tobiassen deltar i gudstjenesten, som blir ledet av prest Liv Rosmer Fisknes.

1.
Revheim kirke ved Stavanger totalskades av en brann som starter ved at unggutter bryter seg inn og tenner bål på kirkens alter. Guttene i 15-17 års alderen antas å være inspirert av satandyrking. Et kors fra en gravstøtte utenfor kirken ble i dagene før brannen plassert opp ned utvendig på kirkeveggen.

7.-9.
Det Norske Misjonsselskap markerer sitt 150-års jubileum med jubileumsfest i Stavanger.

23.
Holmenkollen kapell i Ris prestegjeld i Oslo brenner ned. Politiets etterforskning konkluderer senere med at brannen ikke var påsatt, men startet ved en feil i kapellets elektriske anlegg.

24.
Professor Konrad Raiser (54) fra Tyskland velges til ny generalsekretær i Kirkenes Verdensråd. Raiser som underviser ved Ruhr-universitetet i Bochum, Tyskland, har tidligere vært vise-generalsekretær i KV 1973-83. Han overtar etter Emilio Castro i januar 1993 og

skal være generalsekretær i fem år. Valget på Kirkenes Verdensråds sentralkomiteemøte i Genève stod mellom Konrad Raiser og britten Martin Conway.

30.

Jorunn Wendel (49) innsettes som ny tilsynsmann for Metodistkirken på Østlandet. Hun omtales som Norges første kvinnelige "biskop" og skal være tilsynsmann for 40 metodistprester i østlandsområdet de nærmeste seks årene.

SEPTEMBER 1992

1.-11

Generalforsamling i Konferansen av Europeiske Kirker (KEK) i Praha, Tsjekkoslovakia. Konferansen avspeiler frustrasjon i Øst-Europa over at det gamle jernteppet ser ut til å bli avløst av et "sølvteppe" mellom et rikt Vest-Europa og et Øst-Europa i økonomisk og politisk kaos. Teologistudent Ragnhild Jepsen (21), Ål i Hallingdal, velges inn i den nye sentralkomiteen.

4.

Sokneprest Øystein Ingar Larsen (50) på Furuset i Oslo utnevnes til biskop i Sør-Hålogaland etter Fredrik Grønningsæter. Larsen har vært kapellan i Høybråten menighet i Oslo, studentprest på Menighetsfakultetet og stiftskapellan i Oslo bispedømme. Larsen vigsles til biskop 25. oktober.

6.

Det 117 år gamle bedehuset Bethlehem åpnes for publikum på Norsk Folkemuseum på Bygdøy i Oslo. Bedehuset som ble reist på Jåttå på Jæren i 1875-76, er gjenreist i sin opprinnelige skikk, med god hjelp fra Indremisjonsselskapet og ildsjeler fra lokalsamfunnet Jåttå.

12.-15.

Organisasjonenes Fellestråd møtes på Gran, Hadeland. Representanter for den offisielle kirke, biskop Andreas Aarflot og kirkerådsdirektør Knut Andresen, er med i samtalene om kirkelig samarbeid.

13.

Skjold kirke i Vindafjord i Ryfylke brenner ned. Den 105 år gamle kirken er den femte som brenner ned i Norge på under ett år. Etterforskningen kommer til at lynnedslag er brannårsak.

14.

Harald Kaasa Hammer (46) blir valgt til ny formann i FBB (For Bibel og Bekjennelse) etter Asle Dingstad. Hans første utspill (i avisen Vårt Land) er at Den norske kirkes lærenemnd må komme i funksjon snarest.

15.-17.

Generalforsamling i Den norske kirkes Presteforening. Stiftskapellan Egil Morland (42) velges til Presteforeningens leder etter Knut Lein. Morland fikk 184 stemmer mens motkandidat Torstein Lalim fikk 103.

24.-30.

Bispemøtet i Den norske kirke utfordrer til bevisst motstand mot forbrukerkulturen og okkultismen. Det legges fram en utredning om "Forbrukersamfunnet som etisk utfordring".

26.

Den norske Santalmisjon feirer 125 års jubileum i Konserthuset i Oslo.

26.

Stiftskapellan Ørnulf Elseth (39) fra Sarpsborg tilsettes som ny generalsekretær i Norges KFUK/M. Elseth har vært aktiv som leder i kristelig ungdomsarbeid siden han var 16, og har i senere år markert seg som leder også på sentralkirkelig nivå. Siden 1989 har han ledet Den norske kirkes undervisningsråd der Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke har stått i fokus. Elseth var sokneprest i Varteig ved Sarpsborg i åtte år før han i 1986 ble stiftskapellan i Borg.

OKTOBER 1992

1.

Generalsekretæren i Det norske Baptistsamfunn, Per J. Midteide begynner som ny generalsekretær i Kirkens Nødhjelp etter Jan A.Erichsen.

1.

Steinar Moe går av som generalsekretær i Den norske Sjømannsmisjon/Norsk kirke i utlandet. Moe har ledet organisasjonen i to og et halvt år.

3.

Hauketo kirke i Nordstrand prestegjeld i Oslo brenner ned.

13.

Kirkens Nødhjelp lanserer "Columbus-aksjonen" i forbindelse med 500-årsdagen for Columbus landgang i Karibien. Kampanjen vekker umiddelbart oppsikt fordi Aftenposten nekter å trykke en av kampanjens annonser. Avisen mener at budskapet i annonsen er et angrep på paven og Den katolske kirke. Columbus-aksjonen skaper stor oppmerksomhet omkring overgrepene mot Amerikas urbefolkninger, men blir mislykket som innsamlingsaksjon.

15.

Kjell Bertel Nyland (43) ansettes som generalsekretær i Den norske Sjømannsmisjon/Norsk kirke i utlandet etter Steinar Moe. Nyland har 14 års fartstid i organisasjonen og kommer fra stillingen som informasjonssjef. Han er født i Nordfjord-bygda Breim.

19.

Generalsekretær Gunnar Stålsett i Det Lutherske Verdensforbund mottar Albert Schweitzerprisen 1993 i New York. Prisen som deles ut av en stiftelse opprettet til Albert Schweitzers minne. Tidligere prisvinnere er blant andre Dalai Lama og Desmond Tutu. Stålsett mottar prisen for å ha fremmet fred og mellommenneskelig forståelse gjennom sitt arbeid i LVF og i Den norske nobelkomite.

24.

Biskop Sigurd Osberg i Tunsberg reiser spørsmål ved holdbarheten i kirkens syn på homofili.

Han vil ta initiativ til å få spørsmålet på dagsorden igjen på Bispemøtet. En bispeuttalelse fra 1977 godtar homofil legning men ikke praksis.

25.

Den nye biskopen i Sør-Hålogaland, Øystein Ingar Larsen innsettes ved vigslingsgudstjeneste i Bodø domkirke. Det er første gangi bispedømmets førtiårige historie at det skjer en bispevigsel i bispedømmet.

26.

Norske kirkesamfunn overleverer en felleskirkelig erklæring til Det Mosaiske Trossamfunn i Norge i anledning dets 100-års jubileum og 50-årsminnet for massearrestasjonen av jøder i 1942. Erklæringen advarer mot rasismen og antisemittismen og poengterer at kristne aldri må glemme at deres tro har jødiske røtter.

NOVEMBER 1992

5.

Blant Hamar bispedømmeråds nominerte til Hamar bispestol er det to kvinner. Rektor Rosemarie Køhn og stiftskapellan Irene Wenaas Holte skriver på den måte historie i Den norske kirke. Ellers nomineres generalsekretærene Ole Chr.Kvarme og Aage Müller-Nilssen, og domprost Nils Kristian Lie.

7.

I oppropet "Kirken og de homofile" oppfordrer 101 prester, diakoner og kateketer Kirkemøtet og Bispemøtet om å avklare kirkens holdning til homofilt samliv nærmere. De 101 mener at Bispemøtets 1977-uttalelse må revideres fordi den argumenterer for et skille mellom homofil legning og homofil praksis.

7.

Generalsekretær Trond Bakkevig i Mellomkirkelig Råd tilsettes som sokneprest i Røa menighet i Oslo. Han har vært generalsekretær siden 1984.

8.-13.

Kirkemøtet, samlet i Bergen, vedtar å opprette Samisk Kirkeråd for Den norske kirke, og går inn for å etablere Stiftelsen Kirkeforskning. Kirkemøtet vedtar at Den norske kirke skal delta i det nye felleskirkelige rådet, Norges Kristne Råd, som skal opprettes i desember. Nils Jernsletten velges som leder av det nye Samisk Kirkeråd. Oddbjørn Evenshaug og Sigrun Møgedal gjenvelges som ledere av henholdsvis Kirkerådet og Mellomkirkelig Råd. "Misjonen utfordrer kirken" er tema for generalsekretær Tor Jørgensens hovedforedrag.

11.

Synoden i Den anglikanske kirke i England vedtar å åpne for kvinnelige prester. Både blant biskoper, prester og leke synodemedlemmer oppnås det nødvendige to-tredjedels flertall. Men avstemningen blant de leke medlemmene gir knappst mulig margin: 169 stemte for og 82 stemte mot.

11.

Rektor ved Misjonshøgskolen, Johannes Borgenvik, meddeler domprost Per Frick Høydal i Stavanger at han ikke lenger er ønsket som timelærer ved skolen. Bakgrunnen er Høydals

underskrift under oppropet "Kirken og de homofile"

12.

Stiftelsen Fritt Ord overrekker Fritt Ords Honnør til salmedikteren Svein Ellingsen, komponisten Egil Hovland og musikkformidleren Erik Hillestad. - Dette er den desidert mest kirkelige sammenheng vi har opptrådt i, sier riksadvokat og Fritt Ords nestleder Georg Fredrik Rieber Mohn ved overrekkelsen i Bergen.

14.

Norsk Misjon i Øst markerer sitt 25 års jubileum.

21.

På et felles årsmøte for Institutt for Kristen Oppseding (IKO) og Hjemmenes Dåpsring (HD) vedtar man å slå organisasjonene sammen. Dette innebærer i første omgang bare en administrativ koordinering, men vedtaket forutsetter at det på sikt etableres et felles styre for HD-IKO-selskapet.

26.-27.

Norsk Misjonsråd og Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke arrangerer konsultasjon i Oslo om "Misjon og Menneskerettigheter". Konsultasjonen ender opp med at representanter for norske misjonsorganisasjoner ønsker samarbeid med Mellomkirkelig Råd for en videre drøfting av misjonens rolle i kampen for menneskerettighetene.

29.

Den norske kirke tar i bruk nye gudstjenestebøker som avløser alterboken fra 1920. De to gudstjenestebøkene har titlene "Gudstjenester" og "Kirkelige handlinger". Siden Liturgikommisjonen startet sitt fornyelsesarbeid for 27 år siden har Den norske kirke også fått ny salmebok, koralbok, bønnebok og tektbok i tillegg til ny bibeloversettelse.

DESEMBER 1992

3.

Regjeringen Harlem Brundtland foreslår som et ledd i sin økonomiske krisepakke, å sløyfe Kristi Himmelfartsdag som offentlig fridag. Forslaget som møter hard kritikk fra kirkelig hold, er ment å settes ut i livet i 1994. Kirkeminister Gudmund Hernes sier at kirkens synspunkter innen den tid vil bli nærmere vurdert.

4.

Verdens Gang opplyser at en kontormedarbeider ved Bjørgvin bispedømmekontor er mistenkt for underslag av 600.000 kroner i tidsrommet 1988 -1992. Kirkedepartementet har anmeldt medarbeideren til politiet etter at interne kontroller ved bispedømmekontoret påviste uoverensstemmelser.

6.

Biskop Georg Hille legger ned grunnstein for Nordre Ål kirke i Lillehammer prestegjeld. Nordre Ål som ble eget sokn i 1976, får egen kirke takket være OL på Lillehammer. Kirken skal brukes som kulturhus i OL-landsbyen i februar 1994. Deretter ominnredes bygget til soknekirke.

12.

Mellomkirkelig Råd vedtar å søke om å invitere Det Lutherske Verdensforbund (LVF) til å ha neste generalforsamling i Trondheim i 1997. LVF's rådsmøte skal være i Kristiansand i juni 1993.

13.

Amanuensis Laila Riksaasen Dahl ved Menighetsfakultetet ordineres. Hun er dermed den første ordinerte kvinne i lærerkollegiet ved fakultetet. Fra årsskiftet følger også amanuensis Berit Okkenhaug. Det er halvannet år siden forstanderskapet ved Menighetsfakultetet åpnet for ordinerte kvinner som fast tilsatte lærere.

14.

Norges kristne råd etableres. Det Norske Baptistsamfunn, Det Norske Misjonsforbund, Den katolske kirke i Norge, Metodistkirken i Norge, Frelsesarmeen og Den norske kirke står bak dannelsen. Per Midteide velges til å lede et interim-styre fram til det første rådsmøtet i Norges kristne råd 20. september 1993.

15.

Første offisielle kontaktmøte mellom representanter for muslimske forsamlinger i Oslo og Den norske kirke. På invitasjon fra Mellomkirkelig Råd møter omkring 25 muslimer 20 representanter fra Den norske kirke i Paulus menighetshus i Oslo. Fra deltakerne på møtet kommer et ønske om et fast kontaktforum for kirken og de muslimske forsamlinger.

17.

Borg bispedømmeråd ansetter kallskapellan Helga Haugland Byfuglien i Ås som landets første kvinnelige stiftskapellan.

17.

Biskop Per Lønning legger ned grunnstein for den nye Fantoft stavkirke. Den privateide kirken gjenreises som en kopi av den som brant ned 6. juni i år. Det er første gang på nærmere 800 år at det bygges en stavkirke her i landet. Kirken skal stå ferdig sommeren 1994.

24.

Åsane kirke ved Bergen totalskades av brann. Politiet antyder at brannen som totalskadet kirken fra 1600-tallet, kan være påsatt.

25.

Metodistkirken i Sarpsborg brenner. Under slukking av brannen omkommer en røykdykker fra brannvesenet i byen.

27.

Kirkeminister Gudmund Hernes sier til NRK Radios "Søndagsavisen" at stat og kommuner må samarbeide om bedre brannsikring av kirkebygg.